

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Wirtualny spacer + Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: GUS, *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.*
- Źródło: *Ludność według narodowości, płci oraz miejsca zamieszkania w 2002 r.; Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski – NSP 2011*, dostępny w internecie: stat.gov.pl [dostęp 30.03.2020 r.].
- Źródło: *Stanowisko Rządu wobec obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych*

ustaw, 16.02.2016 r., dostępny w internecie: orka.sejm.gov.pl [dostęp 9.11.2021 r.].

- Źródło: Piotr Madajczyk, *Mniejszości narodowe w Polsce po II wojnie światowej*, dostępny w internecie: polska1918-89.pl [dostęp 9.11.2021 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].
- Źródło: GUS, *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002*, Warszawa 2003.
- Źródło: GUS, *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2012.

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Romski tabor

Źródło: domena publiczna.

Polska jest jednym z najbardziej jednolitych narodowościowo i etnicznie państw świata. Obecnie znacznie różni się od mozaiki narodowościowej charakterystycznej dla II Rzeczypospolitej. Nie oznacza to jednak, że na terytorium naszego kraju nie mieszkają osoby deklarujące inną narodowość niż polska. W gminie Puńsk narodowość litewską w 2011 r. zadeklarowało ponad 75% mieszkańców. W tej gminie to Polacy stanowią mniejszość.

Twoje cele

- Odróżnisz mniejszość narodową od etnicznej.
- Wymienisz narodowości i grupy etniczne zamieszkujące obecnie terytorium Polski.
- Wskażesz obszary, na których znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych.
- Przeanalizujesz prawa, jakie mają członkowie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.
- Ocenisz stan przestrzegania tych praw.

Dla zainteresowanych

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce – podsumowanie

Stan przestrzegania w Polsce praw mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych

Jakie dokumenty państwowe gwarantują zachowanie tożsamości mniejszości narodowych

Dziedzictwo kulturowe etnicznej grupy mniejszościowej w Polsce – Romowie

Postawy społeczeństwa polskiego wobec mniejszości narodowych oraz wobec innych narodów

Sytuacja prawna mniejszości etnicznych i narodowych

Przeczytaj

Wybory do sejmu w 1930 r.: ludność żydowska przed lokalem komisji wyborczej w Falenicy koło Warszawy. Mniejszość żydowska przed II wojną światową licznie zamieszkiwała polskie miasta. Czy w twojej miejscowości znajdują się pozostałości po obecności tej grupy narodowej: cmentarz, synagoga lub może charakterystyczne sklepy na rynku? Co to jest? Jaki procent mieszkańców twojej miejscowości stanowiła ludność żydowska?

Źródło: NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny, domena publiczna.

Mniejszość narodową i etniczną definiuje Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Jest nią grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie konkretne warunki.

Oprac. na podst.: *Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, Dz.U. 2017.08.23.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Mniejszości narodowe:		Mniejszości etniczne:	
ormiańska		karaimska	
rosyjska		łemkowska	
słowacka		romska	
żydowska		tatarska	
ukraińska		-	
białoruska			

Mniejszości narodowe:	Mniejszości etniczne:
czeska	
litewska	
niemiecka	

Szczególną społeczność stanowią w Polsce Kaszubi. Są to obywatele polscy, którzy oprócz języka polskiego używają **kaszubskiego**, będącego w rozumieniu ustawy językiem regionalnym. Oznacza to, że osoby posługujące się nim mogą korzystać z podobnych praw jak mniejszości narodowe i etniczne.

Polsko-kaszubskie nazwy ulic w Kuźnicy. Czy zrozumiałbyś ich znaczenie, gdyby nie występowały równocześnie z zapisem w języku polskim? Z jakimi reakcjami spotykają się tego typu tabliczki?

Źródło: Paweł Marynowski/Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w ustawach i traktatach międzynarodowych zagwarantowane są liczne prawa, które przysługują mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce.

Mniejszości etniczne są ludnością, która od pokoleń zamieszkuje terytorium Rzeczypospolitej. Na fotografii widać powitanie Prezydenta RP Ignacego Mościckiego przez duchownego muzułmańskiego u wrót meczetu tatarskiego. Czy w ciągu ostatniego roku Prezydent RP uczestniczył w uroczystościach organizowanych przez mniejszości narodowe i etniczne?

Źródło: NAC, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny, Witold Pikiel, dostępny w internecie: audiovis.nac.gov.pl, domena publiczna.

Słownik

integracja społeczna

działania na rzecz poprawy ważnych aspektów życia społecznego osób należących do mniejszości, w szczególności warunków bytowych oraz dostępu do systemu oświaty, rynku pracy, systemu zabezpieczenia społecznego, a także opieki zdrowotnej

język kaszubski

jedyny w Polsce język zarejestrowany jako język regionalny; należy on do grupy lechickiej, która jest jedyną pozostałością słowiańskich dialektów pomorskich; obecnie używany przez ok. 100 tysięcy osób

Karaimi

najmniej liczna mniejszość etniczna Polski, do której przynależność w spisie powszechnym w 2011 r. zadeklarowało 346 osób; przybyła na tereny Polski i Litwy w XV w. z Krymu; wyznaje karaimizm – religię wywodzącą się z judaizmu

Łemkowie

wschodniosłowiańska grupa etniczna, zamieszkująca tereny Bieszczad i Beskidu Niskiego od XIV w.; obecnie żyje w rozproszeniu na terenie całej Polski w wyniku akcji „Wisła” (1947–1950); przynależność do niej zadeklarowało w spisie powszechnym w 2011 r. 10 tys. osób

mniejszość

grupa ludności danego państwa, różniąca się od większości obywateli swoją przynależnością narodową, językową czy wyznaniową

mniejszość etniczna

grupa etniczna, która jest osiedlona na terytorium innej zbiorowości i wyróżnia się odrębnym pochodzeniem i kulturą, a często także językiem i religią, nieposiadająca własnego państwa

mniejszość narodowa

grupa ludzi zamieszkująca obszar danego państwa, odróżniająca się od większości społeczeństwa językiem, kulturą, pochodzeniem etnicznym bądź religią, posiadająca własne państwo narodowe

Romowie

zamieszkująca Europę od średniowiecza niejednorodna grupa etniczna pochodząca z terenów obecnych Indii; przynależność do niej zadeklarowało w 2011 r. ponad 17 tys. osób

Wirtualny spacer + Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się ze spacerem wirtualnym, a następnie wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Według spisu powszechnego z 1931 r. Żydzi stanowili 9,8% mieszkańców ówczesnej Polski.

Poszukaj informacji o pozostałych po nich śladach w twojej okolicy. Zastanów się, jaki wpływ mieli na lokalną gospodarkę i kulturę.

Polecenie 2

Zapoznaj się z mapami przedstawiającymi różnorodne aspekty obecności mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Czy twoja miejscowość została zaznaczona na pierwszej mapie? Czy leży w obrębie którejkolwiek z „kolorowych” gmin na pozostałych mapach?

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

Wyszukaj w internecie informacje i przygotuj krótką notatkę na temat publikacji medialnej tworzonej przez mniejszość narodową lub etniczną i dla niej przeznaczoną. W swojej notatce zawrzyj następujące elementy:

- nazwę;
- grupę docelową;
- formę.

Postaraj się zapoznać z chociaż jednym numerem czasopisma, audycją radiową i pasmem programów w telewizji.

Nazwa:

Forma:

Grupa docelowa:

Inne informacje:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Ślązacy i Kaszubi należą do mniejszości etnicznych.	☐	☐
Niektóre mniejszości narodowe mają swoich reprezentantów w parlamencie.	☐	☐
Członkowie mniejszości narodowych i etnicznych w wybranych gminach mogą załatwić sprawy urzędowe we własnym języku.	☐	☐
Osoby przynależące do mniejszości narodowej nie są Polakami.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym

Art. 2

1. Mniejszością narodową, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

Źródło: Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 19.05.2020 r.].

Zaznacz dlaczego za mniejszość narodową w myśl Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym nie uznaje się Wietnamczyków mieszkających w Polsce.

☐ Nie utożsamiają się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

☐ Nie są ludnością rdenną, ich przodkowie nie zamieszkiwali obecnego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat.

☐

Nie odróżniają się w sposób istotny od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją.

☐

Nie dążą do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji.

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj polecenie.

Województwo	Liczba obywateli polskich należących do mniejszości	Odsetek osób należących do mniejszości wśród mieszkańców województwa
Dolnośląskie	16775	0,58
Kujawsko-pomorskie	4727	0,23
Lubelskie	3864	0,18
Lubuskie	5118	0,5
Łódzkie	5028	0,2
Małopolskie	10057	0,31
Mazowieckie	15508	0,3

Województwo	Liczba obywateli polskich należących do mniejszości	Odsetek osób należących do mniejszości wśród mieszkańców województwa
Opolskie	80327	7,91
Podkarpackie	5914	0,28
Podlaskie	47711	3,97
Pomorskie	10953	0,49
Śląskie	40752	0,88
Świętokrzyskie	1400	0,11
Warmińsko-mazurskie	20294	1,4
Wielkopolskie	7054	0,21

Województwo	Liczba obywateli polskich należących do mniejszości	Odsetek osób należących do mniejszości wśród mieszkańców województwa
Zachodniopomorskie	10720	0,63

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenie.

Struktura narodowościowa II Rzeczypospolitej

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY-SA 3.0.

Wskaż powody, które zadecydowały o znacznej zmianie w składzie narodowościowym państwa polskiego w stosunku do stanu obecnego.

- ☐ Holocaust – zagłada Żydów w czasie II wojny światowej
- ☐ przymusowa asymilacja mniejszości prowadzona na szeroką skalę przez władze PRL
- ☐ zmiana granic państwa
- ☐ przymusowe wysiedlenia ludności

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tabelą i wykonaj polecenie.

Narodowy Spis Powszechny 2011

deklarowana narodowość	liczba deklaracji ogółem	zadeklarowana jako pierwsza
Ślązacy	847 tys.	436 tys.
Kaszubi	233 tys.	18 tys.
Niemcy	148 tys.	74 tys.
Ukraińcy	51 tys.	38 tys.
Białorusini	47 tys.	36 tys.
Romowie	17 tys.	12 tys.
Rosjanie	13 tys.	8 tys.

Amerykanie	12 tys.	1 tys.
Łemkowie	11 tys.	7 tys.
Anglicy	10 tys.	2 tys.
Włosi	9 tys.	2 tys.
Litwini	8 tys.	5 tys.
Francuzi	8 tys.	1 tys.
Żydzi	8 tys.	2 tys.
Wietnamczycy	4 tys.	3 tys.
Hiszpanie	4 tys.	–
Ormianie	4 tys.	3 tys.

Holendrzy	4 tys.	1 tys.
Grecy	4 tys.	1 tys.
Czesi	3 tys.	1 tys.
Słowacy	3 tys.	2 tys.
Górale	3 tys.	-

Źródło: GUS, *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2012.

Dopasuj narodowości do odpowiednich kategorii.

trzy największe mniejszości narodowe

dwie największe mniejszości etniczne

dwie największe grupy ludności Polski bez statusu mniejszości

Anglicy Włosi Niemcy

Ukraińcy Litwini

Amerykanie Białorusini

Ślązacy Górale

Wietnamczycy Łemkowie

Kaszubi Romowie

trzy najliczniej reprezentowane narody bez statusu
mniejszości narodowej

deklarowane narodowości nie pasujące do żadnej
z powyższych kategorii

Podaj nazwy mniejszości etnicznych, których opisy przytoczono.

są najmniej liczną mniejszością etniczną w Polsce. Podczas przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań narodowość (...) zadeklarowało 313 obywateli polskich (wedle danych poprzedniego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. liczebność mniejszości (...) wynosiła 43 osoby), w tym: w województwie mazowieckim – 98 osób, łódzkim – 46, dolnośląskim – 46. (...) mieszkają przede wszystkim w Warszawie i okolicach, Łodzi i Wrocławiu. Pierwsze grupy (...) przybyły z Krymu w XIII wieku i osiedliły się na ziemiach księstwa halicko-wołyńskiego (Łuck, Halicz, Lwów). Na przełomie XIII/XIV w. duża grupa (...) została osiedlona w Trokach koło Wilna. Na obecne tereny Polski (...) przesiedlili się po II wojnie światowej w wyniku repatriacji ze wschodnich kresów Rzeczypospolitej.

to mniejszość etniczna, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań zadeklarowało 9 641 obywateli polskich (wedle danych poprzedniego Narodowego spisu powszechnego z 2002 r. liczebność mniejszości (...) wynosiła 5.850 osób), w tym: w województwie dolnośląskim – 4 735 osób (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 3 082), małopolskim – 2 186 (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 1 580), lubuskim – 1 413 (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 784). (...) Na tereny obecnego zamieszkiwania (zachodnie województwa kraju) zostali przesiedleni w 1947 r. w wyniku akcji "Wisła" (potępionej przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej w 1990 r.).

to mniejszość etniczna, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań zadeklarowało 1.828 obywateli polskich (wedle danych poprzedniego Narodowego spisu powszechnego z 2002 r. liczebność mniejszości tatarskiej wynosiła 447 osób), w tym: w województwie podlaskim – 539 osób (według Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 319), mazowieckim – 332 (według Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r.

– 22), pomorskim – 175 (według Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 28). (...) zamieszkują rdzenne kolonie (...) na Białostocczyźnie (Bohoniki i Kruszyniany) oraz miasta: Białystok, Sokółkę, Dąbrowę Białostocką, Warszawę i Gdańsk. Polscy (...) mieszkali na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego od końca XIV wieku. Ich przodkami byli emigranci lub uciekinierzy z terenów ówczesnej Złotej Ordy oraz z Krymu.

to mniejszość etniczna, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2011 r. Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań zadeklarowało 16 725 obywateli polskich (wedle danych poprzedniego Narodowego spisu powszechnego z 2002 r. liczebność mniejszości (...) wynosiła 12 731 osób), w tym: w województwie dolnośląskim – 2 028 osób (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 1 319), małopolskim – 1 735 (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 1 678), śląskim – 1 733 (według Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 1 189).

Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Charakterystyka mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce*, mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl [dostęp: 9.11.2021 r.]

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

“ Stanowisko Rządu wobec obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych ustaw

W świetle przepisów ustawy, po to by daną grupę obywateli polskich można było uznać za mniejszość etniczną, jej członkowie muszą w sposób istotny odróżniać się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją. Uznanie Ślązaków za odrębną mniejszość etniczną byłoby więc możliwe tylko wówczas, gdyby ich język, kultura i tradycja były odrębne od języka, kultury i tradycji polskiej i nie stanowiły jej integralnej części. W zgodnej opinii naukowców (historyków, socjologów, językoznawców) tradycyjnie zamieszkujący region Ślązacy są jedną z grup etnograficznych narodu polskiego. Ich kultura i tradycja stanowią zaś nieodłączną część kultury polskiej.

(...)

Mając na względzie powyżej przytoczone argumenty dotyczące obecnego stanu badań naukowych oraz ewentualnych skutków przyjęcia zaproponowanych w projekcie ustawy rozwiązań Rząd negatywnie opiniuje przedłożony obywatelski projekt ustawy i rekomenduje zaprzestanie prac legislacyjnych nad projektem.

Źródło: Stanowisko Rządu wobec obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, a także niektórych innych ustaw, 16.02.2016 r., dostępny w internecie: orka.sejm.gov.pl [dostęp 9.11.2021 r.].

Podaj cel obywatelskiego projektu ustawy, którego dotyczy stanowisko Rady Ministrów.

Zapoznaj się z tekstem, a następnie wykonaj ćwiczenie.

((Piotr Madajczyk

Mniejszości narodowe w Polsce po II wojnie światowej

Przymusowe przesiedlenia z Polski tuż po wojnie miały dwojaki charakter: po pierwsze, związane były z dokonanymi zmianami terytorialnymi i dotyczyły przymusowego przesiedlenia z Polski pozostałych w jej (de facto, chociaż jeszcze nie prawnie) nowych granicach obywateli niemieckich narodowości niemieckiej. Zagadnienie to nie wiąże się z problematyką mniejszości narodowych. Po drugie, łączyły się z dokonującym się procesem narodowej homogenizacji państw środkowoeuropejskich. Wydarzenia ówczesne mają istotne znaczenie w naszych rozważaniach, także dotyczących lat późniejszych, gdyż nie były automatycznym procesem wyselekcjonowania i wysiedlania z Polski osób odmiennej narodowości, ale bolesnym działaniem, które pozostawiło trwałe ślady w pamięci nie tylko wysiedlonych, ale i pozostałych w Polsce członków mniejszości narodowych, a częściowo także osób narodowości polskiej – świadków tych wydarzeń.

Źródło: Piotr Madajczyk, *Mniejszości narodowe w Polsce po II wojnie światowej*, dostępny w internecie: polska1918-89.pl [dostęp 9.11.2021 r.].

Wyjaśnij, czym była wymieniona w tekście homogenizacja państw środkowoeuropejskich.

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Wiedza o społeczeństwie 2022, Historia i teraźniejszość

Temat: Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

IV. Aspekty etniczne życia społecznego.

Uczeń:

3) przedstawia elementy dziedzictwa kulturowego etnicznej grupy mniejszościowej w Rzeczypospolitej Polskiej (mniejszości narodowe i etniczne, grupa posługująca się językiem regionalnym, imigranci).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wskazuje obszary, na których znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych;
- odróżnia mniejszość narodową od etnicznej;
- wymienia narodowości i grupy etniczne zamieszkujące obecnie terytorium Polski;
- określa, jakie prawa mają członkowie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce;
- ocenia stan przestrzegania tych praw.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- metoda jigsaw;
- śniegowa kula.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce” i celów zajęć.
2. Rozpoznawanie wiedzy potocznej uczniów. Uczniowie tworzą pytania dotyczące tematu zajęć, na które odpowiedzą w trakcie lekcji.

Faza realizacyjna:

1. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują odpowiedź na pytanie: „Czym są mniejszości narodowe i etniczne?”. Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstanie ogólnoklasowa odpowiedź.
2. Metoda jigsaw. Uczniowie odliczają do czterech. Następnie łączą się w zespoły wg przydzielonych numerów. Każda grupa opracowuje fragment materiału z sekcji „Przeczytaj”. Po zakończeniu pracy uczniowie zmieniają zespoły tak, by w każdym znalazła się przynajmniej jedna osoba z poprzednich grup. Uczniowie dzielą się wiedzą zdobytą wcześniej i uczą się od siebie nawzajem. Następnie chętne/wybrane osoby omawiają przydzielone zagadnienia. Pozostali uczniowie mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.

3. Uczniowie zapoznają się z multimediami w sekcji „Wirtualny spacer + Schemat”. Wymagają najważniejszych informacji. Następnie wykonują polecenia i ćwiczenia dołączone do materiału.
4. Dyskusja na temat: „Czy prawa mniejszości narodowych i etnicznych są w Polsce przestrzegane?”. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty, kontrargumenty i opinie. Na zakończenie chętna/wybrana osoba dokonuje podsumowania.
5. Uczniowie dobierają się w pary i wykonują ćwiczenia nr 5–8. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
2. Chętni/wybrani uczniowie na głos czytają przygotowane przez siebie na początku zajęć pytania. Wskazują osoby, które mają na nie odpowiedzieć. Wybrana osoba odpowiada, następnie czyta swoje pytania itd.

Praca domowa:

1. Przygotuj kilka argumentów, których użyjesz w dyskusji na temat: „Mniejszości narodowe i etniczne wzbogacają kulturę kraju”.

Materiały pomocnicze:

- Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, isap.sejm.gov.pl.
- GUS, *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski*, Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Warszawa 2012.
- *Mniejszości narodowe i etniczne*, gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedia z sekcji „Wirtualny spacer + Schemat” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.